

Proeftuinen voor opleiding en vorming van Buurtsportbegeleiders die de sportieve recreatie in de eigen woon- en leefomgeving stimuleren

Tussentijdse resultaten 2008-2011

Een praktijkonderzoek van ISB in samenwerking met Koepel
Lokale Diensteneconomie

Met steun van de
Vlaamse overheid

Proeftuinen Buurtsportbegeleiders: Tussentijdse resultaten 2008-2011

Negen centrumsteden nemen deel aan het proeftuinproject "*opleiding, vorming en tewerkstelling van buurtsportbegeleiders die de sportieve recreatie in de eigen woon- en leefomgeving in centrumsteden stimuleren*", een samenwerking tussen de beleidsdomeinen sociale economie en sport.

Op 1 december 2011 werden de resultaten van deze proeftuinen voorgesteld op een colloquium in Mechelen. Daarnaast waren er getuigenissen vanuit verschillende invalshoeken: Vlaamse en lokale beleidsmakers, buurtsportverantwoordelijken, jobcoaches, lokale coördinatoren en buurtsportmedewerkers kwamen aan het woord. Het verslag van het colloquium kan je verder nalezen [op de website van ISB](#).

ISB maakte met steun en medewerking van heel wat partners een inspirerend filmpje als inleiding van het colloquium. Het filmpje dat de proeftuinen buurtsportbegeleiders verduidelijkt is te bekijken [op de website van ISB](#) en via www.vimeo.com.

Dit document vat de resultaten samen van een bevraging bij de negen projecten, uitgevoerd door ISB in november 2011.

Profiel van de medewerkers

Op het moment van het onderzoek, november 2011, waren er 39 medewerkers actief in de negen lopende projecten in Aalst, Antwerpen, Brugge, Gent, Hasselt, Kortrijk, Mechelen, Roeselare en Turnhout. Het BOP-project van vzw Jong te Gent spant de kroon met tien medewerkers. De werking van Turnhout, die meest recent werd opgestart, werkt op dit moment met twee medewerkers. Achter elk team van medewerkers staat steeds een sterke coach en een kwaliteitsvolle omkadering.

De buurtsportprojecten stellen kansengroepen te werk. Het gaat vooral om langdurig werkzoekenden, laaggeschoolden, medewerkers met een etnisch diverse achtergrond en medewerkers die in het verleden moeilijkheden hadden om hun plaats te vinden op de arbeidsmarkt. Met dit project vergroten ze hun kansen op een duurzame tewerkstelling binnen de sportsector.

Etniciteit

Een deel van de medewerkers, nl. 44%, heeft een etnisch-diverse achtergrond, terwijl bij alle sportpromotoren in Vlaanderen slechts 3,6% een etnisch-diverse achtergrond heeft volgens het Cijferboek Sport. Dit bewijst dat deze proeftuinen zorgen voor een uitbouw van diversiteit in de professionele sportomkadering!

Geschooldheid

De medewerkers binnen de negen projecten zijn laaggeschoold (max. diploma lager secundair onderwijs) en in de meeste gevallen ook SINE-gerechtigd.

Geslacht

De meeste medewerkers uit de proeftuinen zijn mannen, nl. 31 (79%) t.o.v. 8 vrouwen (21%). Deze verhouding verschilt duidelijk van de verhouding bij alle sportpromotoren in Vlaanderen. In het Cijferboek Sport kan je terugvinden dat bij alle sportpromotoren in Vlaanderen er 48% mannen en 52% vrouwen zijn. Toch hebben de proeftuinen actief gezocht naar vrouwelijk talent om hun teams te versterken. De 8 vrouwelijke begeleiders staan hun mannetje en tonen meer dan ooit dat girl-power ook binnen Buurtsport zijn plaats heeft.

Diploma's, attestaten en vorming

Het is een van de doelstellingen van de proeftuinen om de medewerkers via individuele begeleiding, kwaliteitsvolle omkadering en via vorming op maat op te leiden tot buurtsportanimatoren.

De buurtsportcoaches binnen deze proeftuinprojecten werken een opleidingsplan op maat uit voor hun medewerkers. Door deze persoonsgerichte aanpak kunnen er al heel wat indrukwekkende resultaten voorgelegd worden. De vormingen en opleidingen bevatten zowel sporttechnische, algemeen vormende als kwalificerende opleidingen.

Zo zijn er 15 medewerkers die een algemeen vormende opleiding volgen binnen opleidingen orthopedagogie, sociaal cultureel werk, maatschappelijk werk en jeugd- en gehandicaptenzorg. Daarvan zijn er tien die dat op A1-niveau doen en vijf op A2-niveau. Deze opleidingen duren minstens drie schooljaren.

Op dit moment hebben 26 medewerkers het attest van bewegingsanimateur behaald na een praktijkgerichte opleiding van de Vlaamse Trainersschool. Daarnaast organiseerde Buurtsport Brugge samen met VLABUS voor alle collega's uit de proeftuinen twee praktijkdagen: kleine spelen, sportspelen, balspelen, grote spelen, organisatie tornooivormen en teambuilding kwamen er aan bod. Dergelijke initiatieven bieden een grote meerwaarde en zorgen voor uitwisseling tussen alle medewerkers.

In totaal werden er binnen deze proeftuinen al 76 diploma's, attestaten en getuigschriften behaald (zie tabel 1). Dat zijn er gemiddeld twee per medewerker!

Tabel 1: behaalde attestaten en getuigschriften

	Aantal
bewegingsanimateur (algemeen + specifiek)	26
bewegingsanimateur (algemeen)	1
initiator (<i>heel wat dans –en bewegingsgerichte opleidingen</i>)	14
EHBO	8
fietsbegeleider	8
begeleiden van senioren sport	6
redder	4
andere (coachen jongeren, recreatieve sportbeoefening, omgaan met conflicten, watergewinning, gemachtigd opzichter, scheidsrechter, NT2)	9
TOTAAL	76

Dit tussentijds totaal is zeker geen eindcijfer want er zijn nog 36 opleidingen lopende of in de nabije toekomst gepland.

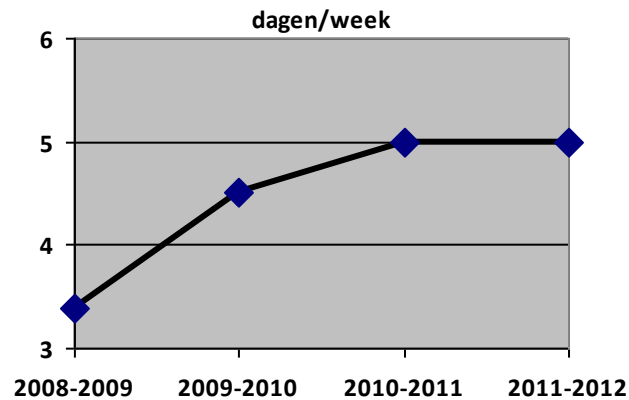
Ook 9 sporttaks specifieke opleidingen, vijf sportondersteunende en de nodige vormingen en opleidingen op maat staan nog op de planning.

Een uitgebreid en divers buurtsportaanbod: de cijfers

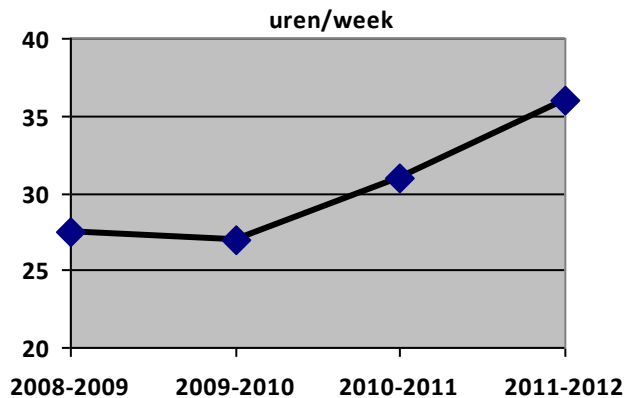
Ook op vlak van een nieuw en aanvullend buurtsportaanbod is er al heel wat gerealiseerd. Op basis van de bevraging kunnen we ook hiervan cijfers presenteren. Onderstaande grafieken geven steeds het gemiddelde van de negen projecten weer.

Het aanbod onder de loep

De negen projecten bieden doorheen heel het jaar gemiddeld vijf dagen per week activiteiten aan. Opmerkelijk is ook dat er een doorgroei van bijna anderhalve dag wordt opgetekend sinds de start van de proeftuinen (zie grafiek 1).

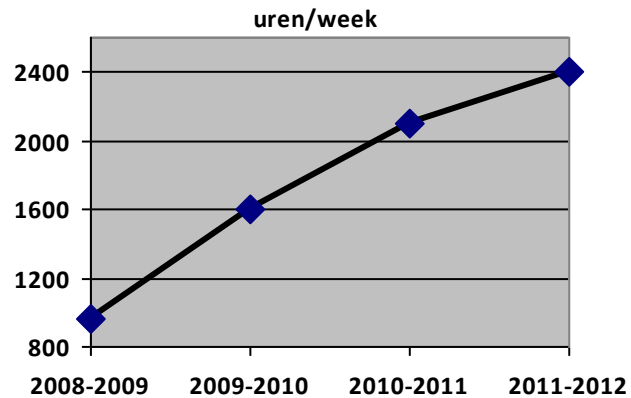
Grafiek 1: aanbod in dagen per week

Grafiek 2: aanbod in uren per week

Tijdens deze vijf dagen wordt er een gemiddeld totaal van 36 uren aan activiteiten aangeboden. Ook hier merken we een opmerkelijke stijging met bijna tien uren sinds de start van de werkingen. De lichte daling die na het eerste werkjaar opgetekend werd, is te verklaren door de keuze om voluit in te zetten op kwaliteit in plaats van kwantiteit (zie grafiek 2).

Als je alle activiteiten waar de medewerkers bij betrokken worden mee in rekening brengt, dan kom je voor het werkingsjaar 2010-2011 aan een gemiddeld aanbod van 2.100 uren nieuw buurtsportaanbod (zie grafiek 3)! Dit betekent dat er in totaal over heel Vlaanderen, in 2010-2011 een aanbod van maar liefst 18.900 uren voorzien werd. Dat zijn bijna 500 uren per medewerker.

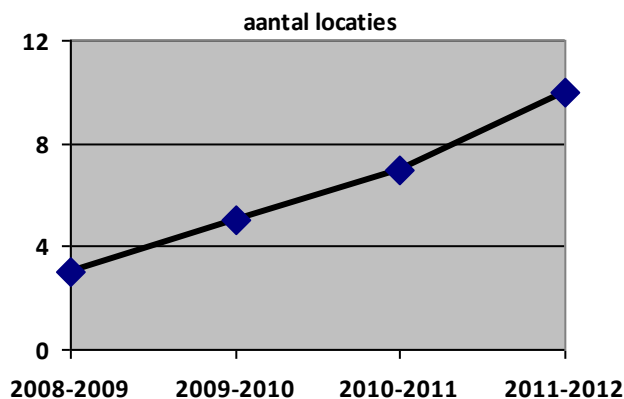

Grafiek 3: aanbod in uren per week

Gezien de groei van de projecten kan in grafiek 3 al een inschatting gemaakt worden van het gemiddelde aanbod in het werkingsjaar 2011-2012. Er zullen maar liefst 2.400 uren aanbod voorzien worden per centrumstad.

Dicht in ieders buurt

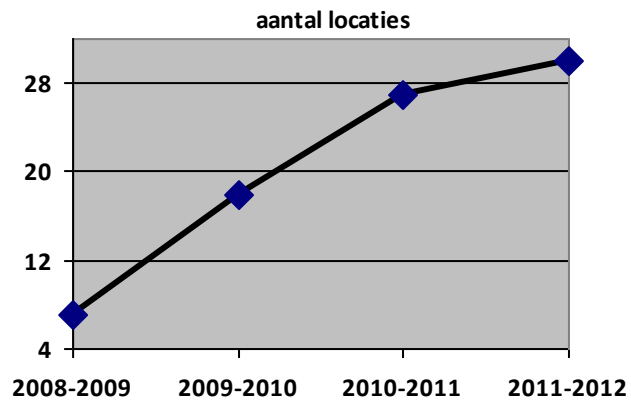
De proeftuinen bereiken met hun aanbod diverse locaties: buurten, wijken en pleintjes.

Per project worden er op dit moment acht wijken of deelgemeenten bereikt, tegenover vier bij aanvang van de projecten. In het groeiplan dat voorzien wordt zal dat aantal snel naar een gemiddelde van negen stijgen (zie grafiek 4).

Grafiek 4: aantal locaties (per wijk/deelgemeente)

Het aantal verschillende accommodaties en pleinen dat wordt bereikt door de buurtsportmedewerkers is van 8 naar 26 gestegen. Mits het aanbod uitgebreid wordt, zal de werking volgend jaar gemiddeld op 28 locaties aanwezig zijn (zie grafiek 5).

Grafiek 5: aantal locaties (per accommodatie/plein)

Populaire sporten

De medewerkers slagen erin om van het aanbod een boeiende mix te maken. Per project worden gemiddeld veertien verschillende sporten aangeboden, steeds met aandacht voor de principes van ethisch en medisch verantwoord sporten.

In de hitlijst van de populairste sporten zitten enkele boeiende resultaten (zie tabel 2). De deelnemers van het aanbod worden steeds geprikkeld om nieuwe sporten te ontdekken en eens te proeven van een voor hen onbekende sporttak.

Tabel 2: sportaanbod, top 10

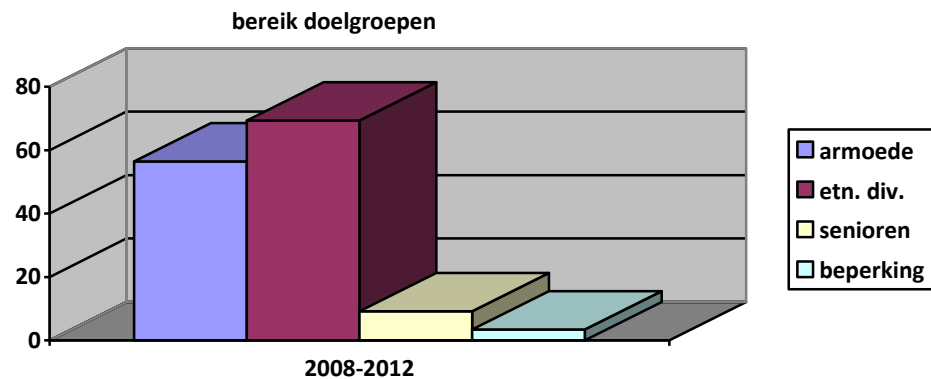
	sporttakken
1)	bewegingsspelen - omnisport
2)	voetbal: alle voetbalactiviteiten: mini, zaal, veld en panna
3)	gevechtssport: judo, karate, jiu-jitsu, combat sambo
4)	fietsen: fietslessen, bmx, mtb
5)	zwemmen: alle activiteiten in een zwembad: zwemmen, aquagym, waterpolo
6)	watersport: alle activiteiten op rivieren en plassen: windsurf, surf, kayak, raft
7)	dansen: zumba, samba, salsa
8)	lopen: start to run, wandelen, joggen, nordic walking
9)	traditionele sporten: boogschieten, touwtrekken, katapultschieten
10)	tafeltennis

Bereikte doelgroepen

Eén van de uitgangspunten van deze proeftuinen is om de doelgroepen, zoals beschreven in het participatiedecreet, effectief te bereiken. Door de aanwezigheid van de buurtsportmedewerkers op de verschillende locaties en pleintjes slaagden ze erin om mensen in armoede (57%) en personen met een etnisch diverse achtergrond (70%) te bereiken. Dit project slaagt er dus ook in om de participatie van deze doelgroepen te verhogen en het interculturaliseringsproces te bevorderen.

Naast deze vooropgestelde doelgroepen richten sommige proeftuinen zich ook specifiek naar senioren met een specifiek aanbod. Bijna 10% van de bereikte personen bij de proeftuinen zijn senioren.

Voor mensen met een beperking is deze vorm van buurtgerichte werking niet zo evident. De werkingen geven aan dat ze hier zeker voor open staan, maar toch merken ze jammer genoeg dat ze amper of geen mensen met een beperking bereiken. Er zijn zeker en vast andere kanalen in het Vlaamse sportlandschap die meer geschikt zijn om deze doelgroep actief aan het sporten te krijgen én houden.

Grafiek 6: bereik doelgroepen (in procenten)

Samenwerken leidt tot meer

Zowel voor initiaties aan de medewerkers als voor initiaties aan de deelnemers wordt een beroep gedaan op lokale clubs. Zeker met het oog op doorstroom naar het zogenaamde reguliere circuit is dit een meerwaarde. Het is echter niet evident om vaste deelnemers van buurtsportactiviteiten door te laten stromen naar clubs in de buurt, dit door verschillende factoren.

Recent werd door de Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement en de Afdeling Bewegingsopvoeding & Sportpedagogie van de K.U.Leuven (Scheerder en Seghers), in opdracht van Sporta-federatie vzw, een onderzoek gedaan naar de sport- en bewegingsdeelname van jongeren in Vlaanderen. Daaruit bleek dat sportclubs terrein verliezen. Daartegenover is er een stijging merkbaar in sporten in individueel of zeer kleinschalig verband. Om op deze trend in te spelen is Buurtsport in het algemeen en deze proeftuinen in het bijzonder zowel voor de sportclubs als voor de individuele sporter een partner met heel wat potentie.

Ook met scholen wordt er intensief samengewerkt. Naast het gebruik van accommodatie kunnen de projecten in de scholen terecht om promo te voeren voor het aanbod en om de medewerkers stagemogelijkheden te geven. Ook samenwerkingen op het gebied van middag- en naschoolse sport komen meermaals terug in de resultaten van het onderzoek.

Daarnaast werden initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's), buurtwerkingen, straathoekwerk, integratiedienst ... in het onderzoek vermeld als constructieve partners!

Conclusies door David Nassen, directeur ISB

Ter afsluiting van het colloquium op 1 december 2011, formuleerde David Nassen, directeur ISB, enkele conclusies en aanbevelingen: vier punten die met het oog op de toekomst zeker niet vergeten mogen worden.

1) Sport moet leuk zijn, mensen moeten willen sporten en bewegen en Buurtsport werkt

De voorwaarde om sport in te zetten met het oog op gezondheid, leefbaarheid, sociale samenhang ... is dat mensen het ook effectief willen en kunnen doen. Mensen, en zeker diegenen die tot de kansengroepen behoren, blijvend aanzetten tot sporten en bewegen, blijft dus dé opdracht van de sportsector. Buurtsport is in het kader van deze belangrijke taak een goede methodiek om niet alleen kansengroepen aan te zetten tot sport, maar om in het algemeen laagdrempelig en wijkgericht aan te slag gaan rond sport.

2) Nood aan professionalisering om vanuit sport bij te dragen aan en in te spelen op diverse maatschappelijke uitdagingen

In de proeftuinen Buurtsportbegeleiders waren en zijn opleiding en professionele coaching van medewerkers cruciaal. Opleiding biedt namelijk kansen aan mensen en zorgt voor een professionele aanpak. Er moet dus blijvend ingezet worden op laagdrempelige opleidingen omtrent het begeleiden van mensen rond sport en bewegen. Samenwerking met andere beleidsdomeinen (kinderopvang, sociaal cultureel werk ...) kan kansen bieden en tot meer leiden. Deze aanpak en heel de professionalisering in de sportsector is nodig om iedereen, ook kansengroepen, te laten sporten en bewegen en de vele vrijwilligers in sport te ondersteunen om goede randvoorwaarden (toegankelijke sportinfrastructuur, goed onderhouden en veilige sportvelden ...) te realiseren.

3) Samenwerking brengt expertise samen en bundelt middelen in moeilijke tijden

Deze proeftuinen brengen sport en lokale diensteneconomie letterlijk samen. Tewerkstelling en het aanpakken van sportieve maatschappelijke uitdagingen is het tweeledig doel, dat je alleen niet kan bereiken. Lokale diensteneconomie biedt een contingent doelgroepmedewerkers, het is dus aan sport om zowel nu als in de toekomst verantwoordelijkheid te blijven nemen rond een aantal maatschappelijke uitdagingen (openstellen van schoolsportinfrastructuur in het kader van de brede school gedachte, onderhoud sportinfrastructuur van clubs, toezicht en begeleiding op wijkpleintjes ...). Heel wat expertise werd opgedaan tijdens dit project, deze moet benut blijven worden.

4) Nood aan onderzoek om te onderbouwen wat de praktijk bewijst

Sport wordt vaak met veel goede bedoelingen ingezet om andere dingen te bereiken. Vastleggen van succesfactoren en resultaten draagt bij tot een efficiëntere aanpak.

Tot slot

Met de bundeling van deze tussentijdse resultaten wil ISB, samen met alle betrokken partners, aantonen dat de combinatie tussen lokale diensteneconomie en sport in het kader van deze proeftuinen echt werkt. We zijn er dan ook van overtuigd dat de tandem tussen deze twee domeinen nog meer positieve resultaten in de toekomst zal opleveren.

Laat dit rapport een voorzet zijn naar de toekomst... Scoort u mee met ons?

Redactie: David Nassen, Piet Van der Sypt (ISB) en Tine De Vriendt (Koepel Lokale Diensteneconomie)

ISB vzw, januari 2012

